

Лекція 7. ДЕКОРАТИВНЕ ПОКРИТТЯ У ФОРМУВАННІ ЛАНДШАФТНИХ ОБ'ЄКТІВ. ОСВІТЛЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ЛАНДШАФТНОЇ АРХІТЕКТУРИ

План лекції:

1. Класифікація декоративного покриття.
2. Прийоми формування декоративного покриття у ландшафтних об'єктах.
3. Завдання декоративного освітлення ландшафтних композицій.
4. Сценарій освітлення ландшафтних об'єктів.

1. Класифікація декоративного покриття

Декоративне подорожнє покриття є цілком необхідним компонентом формування багатьох ландшафтних композицій. Декоративні якості покриття: колір, форма, величина елементів і їхній малюнок мають істотне значення в створенні гармонійних ландшафтних композицій. При виборі типу покриття в першу чергу слід враховувати призначення доріжок, проїздів, проходів, умови їхньої експлуатації, а також економічні і естетичні вимоги.

Як підраховано, більш 30 % часу при ходінні людина дивиться під ноги, тому тип і характер покриття має істотне естетичне значення.

В залежності від матеріалу декоративне покриття можна підрозділити на такі основні типи:

- покриття з сипких матеріалів крупних фракцій (рінисте і щебінкове);
- покриття з природних матеріалів – кам'яні, дерев'яні, цегляні, бетонні;
- покриття з штучних матеріалів;
- покриття змішаного типу з кількох матеріалів.

До декоративного покриття пред'являються наступні вимоги:

- міцність;
- довговічність;
- гігієнічність;
- можливість масового промислового виготовлення;
- швидкого устрою на місці;
- можливість комбінування елементів різноманітного кольору та фактури поверхні;
- економічність (невисока вартість).

Застосування покриття залежить від функціонального призначення транспортних та пішохідних комунікацій.

Виділяють з урахуванням цих вимог три типи покриття:

- зміцненого типу для руху транспорту. Для такого покриття використовується асфальт, асфальтобетон та спеціальні бетонні плити;
- звичайного типу для пішохідного руху. Для такого покриття використовуються в

основному бетонні плити, монолітний бетон, цегла, тощо;

- декоративного типу для епізодичного пішохідного руху. Для такого покриття використовується натуральний камінь, щебень, гравій, мозаїка, дерево, тощо.

Найбільшого розповсюдження для пішохідного руху отримали наступні види покриття:

- бетонні плитки різноманітної форми та кольору з розмірами 20×20 см., 40×40 см.; 30×30 см.;
- монолітне покриття для алей живописного окреслення;
- цегляне покриття (червона цегла, клінкер, тощо);
- покриття з натурального каменю (пісковик, граніт, тощо);
- мозаїчне покриття (з невеликих шашок граніту, пісковіку);
- дерев'яне (виконується з дерев'яних шашок пронизаних смолою або бітумом);
- покриття з гравію, щебеню, шлаку виконуються на зміцненій ґрунтовій основі.

Конструктивне рішення покриття залежить від функціонального призначення пішохідно-транспортних комунікацій.

Транспортні проїзди оформлюються бордовим каменем, пішохідні комунікації – бордюрним каменем.

При влаштуванні доріжок здійснюється шар рослинності на 40 см, щоб не проростала трава. Доріжки необхідно підіймати вище рівня газону для стоку води.

За типом використання поверхні декоративне покриття можна підрозділити на суцільне покриття, яке виконане з монолітного матеріалу або з окремих елементів (плит і плиток), щільно прилеглих одна до одної і складаючих зорозово єдину поверхню, покриття з окремих елементів (розчленоване) з каменю, плит, плиток тощо. Перший тип покриття найчастіше застосовується на більших площах, проспектах, вулицях і алеях; другий – головним чином на другорядних алеях, в скверах, малих садах, парках тощо.

При обиранні типу покриття велике значення мають особливості їхніх конструкцій. В залежності від конструкцій розрізняють покриття на природних або найпростіших підставах (ґрунт, пісок) і покриття на штучній підготовці.

2. Прийоми формування декоративного покриття у ландшафтних об'єктах

Слід розуміти, що в сучасному місті мощення несе здебільшого практичну функцію, забезпечуючи рух міського транспорту, під'їзди і підходи до будинків і споруд, водовідвід. Але все ж винятково велика естетична роль покриття, що надає своєрідність архітектурним ансамблям. Має велике значення детальна архітектурна проробка покриття великих територій – малюнок мощення, масштаб членування, декоративна якість матеріалів. Мощення майданів, вулиць, різноманітних майданчиків є об'єктом дизайнерської творчості. Матеріали і типи покриття, якими володіє в нинішній час ландшафтний дизайнер різноманітне.

Великою варіантністю і економністю характеризується покриття з бетонних плит. Завдяки різноманітності форм (прямокутна, квадратна, трапецієвидна, кругла, трикутна), кольору, фактури поверхні з'являються нові джерела прийомів в обробці поверхні землі. Краще за все застосовувати покриття з кількох матеріалів.

Незважаючи на те, що в будівництві штучні матеріали (бетон, бетонні плитки, пластмаси) все більше витісняють природні (камінь, гальку, дерево), останні одержують і нове тлумачення.

При створенні садових доріжок часто використовуються необроблений або малооброблений камінь. Для мощення в зимових садах найчастіше застосовують граніт, пісковик, вапняк. На присадибних ділянках великої різноманітності в малюнку можна добитися, використовуючи цеглу. Вона вкладається "у перев'язку", "сіткою", "ялинкою", "плетінкою" або комбінованим засобом. Для покриття з дерева краще всього застосовувати модрина. Вона стійка на знос і менше інших піддається гниттю.

В міських центрах широко використовується наземна суперграфіка – забарвлення однотонного покриття водостійкими фарбами.

3. Завдання декоративного освітлення ландшафтних композицій.

Прийоми освітлення сучасних ландшафтних об'єктів можуть бути самі різноманітні. Слід виділити три прийоми освітлення території – функціональне, декоративне і змішане.

Функціональне освітлення призначене для освітлення пішохідних маршрутів і проїзної частини доріг в темний час доби.

Декоративне освітлення призначене для виявлення найбільш цікавих ландшафтних композицій в вечірній час доби.

Змішане освітлення дозволяє вирішувати вищезазначені функції. Найбільше значення в ландшафтних об'єктах набуває декоративне освітлення. За допомогою добре виконаного декоративного освітлення можна досягти гарного видовищного ефекту і великого емоційного впливу. Використовуючи підсвічування рослин і квітів і відображаючи світло від спеціального покриття, можна створити цікавий вечірній сценарій. Незалежно від того, є сад новим або старим, багато в ньому конструкцій і рослин або мало, використовується декоративне освітлення наступних типів:

- **пряме освітлення (заливаючим світлом)** – світло випромінюється безпосередньо від джерела і освітлює дерева, кущі, квіти і в цілому всю композицію. Прямі джерела світла повинні бути в будь-якому випадку в закритому виконанні.
- **побічне (локальне) освітлення** – світло випромінюється від джерела на відображаючу поверхню, від якої воно в свою чергу відображається на необхідний об'єкт. Особливо ефектне побічне підсвічування декоративних стінок, шпалер, вертикального озеленення, а також стін самого котеджу, тобто висвітлюються окремі об'єкти середовища.
- **контурне освітлення** – світло випромінюється від джерела і підсвічує контури окремих елементів, наприклад, малих архітектурних форм.

4. Сценарій освітлення ландшафтних об'єктів.

Сценарій освітлення всієї території повинен бути ретельно продуманий і визначений засобом попереднього моделювання підсвічування найбільш цікавих ландшафтних композицій. Це може бути зроблено за допомогою переносних ліхтарів, які включаються короткочасно. Важливо уникнути жорсткого світла, екрануючи його джерело. Аналізуючи декілька варіантів ідей, які були запропоновані, слід вибрати найбільш цікаву і після цього можна вирішувати питання стаціонарного освітлення.

Особливої уваги заслуговують питання інженерного забезпечення системи освітлення. Постійні зовнішні джерела освітлення (світильники) повинні бути захищені від атмосферних опадів. Для цього використовують спеціальні світильники з заземленням. Застосовуються також водонепроникні роз'єкти для підключення різноманітних типів ефективних світильників. Можна виготовити екрани для світильників, що забезпечать випромінювання м'якого світла. Для цієї мети можуть бути використані шматки дерева та інші матеріали. Силовий кабель повинен бути в свинцевій водонепроникливій оболонці. Звичайно використовується двох або трьохпровідний електричний кабель, причому інші, зокрема телефонний кабель, не можна закопувати поруч з силовим. В трьохпровідному кабелі один з проводів використовується як заземлюючий. Конектори кабелю повинні бути захищені від зовнішніх пошкоджень, що можуть бути завдані косаркою для газонів та іншими приладами, що використовуються для догляду за територією, а також щоб звести нанівець ризик електричного ураження для людини, працюючої на ділянці. Звичайно конектори розміщують в металеві коробки, причому ці коробки повинні бути заземленими мідним проводом. Пропонується використовувати трьохштирькові конектори, що заземлені на зовнішній контур. Електричні прилади, які реалізуються в теперішній час і використовуються для обслуговування різних ділянок, підключаються до трьохпровідного кабелю крізь трьохштирькові конектори. Зовнішнє заземлення – це добра практика, але не так ефективна. Добре передбачити додатковий кабель на випадок розширення системи освітлення ділянці.

Вибір світильників здійснюється на основі прийнятого сценарію вечірнього освітлення проектованої території.

Світильники з розсіюючим світлом призначені для освітлення поверхні землі і низьких кущів. Їх краще розташовувати вздовж шляху, завдяки цьому забезпечуючи необхідну видимість і достатнє освітлення предметів.

Особливість світильників з регульованим направленням світла – гарна видимість предметів при відсутності сліпучого блиску від ламп (звичайно він є причиною неможливості розпізнання предметів і місцевості навколо). Вздовж доріг треба установлювати світильники з приглушеним світлом.

Спрямоване вгору освітлення з одного боку застосовується за умови, що предмет повинен бути видимий тільки з одного боку, і розміщують його трошки вище поверхні землі. Світильник встановлюється перед предметом, світло спрямовується прямо на предмет – такий засіб підсвічування вигідно підкреслює рельєф місцевості.

Запитання для самоперевірки:

1. Як класифікується декоративне покриття?
2. Які вимоги пред'являються до устрою декоративного покриття?
3. Які типи покриття застосовують з урахуванням функціонального призначення комунікацій?

4. Які типи покриття отримали найбільшого розповсюдження?
5. Які прийоми вечірнього освітлення застосовуються в ландшафтних об'єктах?
6. Що являє собою декоративне освітлення в ландшафтних об'єктах?